

Canan - Yıldırım Koç

T. C.

ÇALIŞMA BAKANLIĞI

N° 1

Milletlerarası Çalışma Konfe-
ransının 27 nci Paris
Birleşimi Hakkında
RAPOR

—

Kanaat Basımevi
ANKARA

İsmail Hakkı
Eylül 1945

**Milletlerarası Çalışma Konferansının
15/10/1945 - 5/11/1945 tarihleri
arasında Paris'te akdolunan
27 nci birleşimine ait
RAPORDUR**

KONFERANS YOLUNDA

PARİS'e HAREKET : Paris'te toplanacak olan Milletlerarası Çalışma Konferansında Türkiye adına iştirak etmek üzere ayrılan ve Hükümet delegesi olarak Çalışma Bakanlığı Araştırma ve Danışma Kurulu Üyesi İ. Hakkı Yeniay, Teknik Müşavir olarak Hukuk Fakültesi ve Siyasal Bilgiler Okulu Profesörlerinden Bülent Nuri Esen'le Ekonomi Bakanlığı Sanayi Tetkik Heyeti Üyesi Nüzhet Tekül ve Sümerbank İstanbul Defterdar Fabrikası Dokuma Ustalarından Emin İnal'dan tereküp eden dört kişilik heyetimiz 1/10/1945 te öğleden sonra saat 15.15 te Ankara'dan uçakla hareket ederek, Beyrut ve Garp Trablusu'nda ikişer gece ve Cezayir'de bir gece mecburî olarak kaldıktan sonra 6/1/1945 te saat 18 de Paris'e vardı.

PARİS'te YERLEŞME : Heyetimiz B. İ. T. nin teşebbüsü ile Fransa Hükümeti tarafından, bütün Konferans delegasyonlar üyelerine tahsis edilen Grand Hotel de ayrılmış olan odalarına yerleşti.

PARİS ELÇİMİZLE TEMAS : Paris'e varır varmaz Büyük Elçimiz ve Hükümet Delegemiz Numan Menemencioğlu'ya mülâki olduk.

KONFERANS HAZIRLIKLARI

KONFERANSIN TOPLANTI YERİ : Konferansın toplantılarına Sorbon binası ayrılmış idi.

DELEGELERİN HAZIRLIK TOPLANTISI : Hükümet, işverenler ve işçileri temsil eden delegeler, üç gurup halinde ve ayrı ayrı olmak üzere 13/10/945 te aralarında toplanarak her gurup kendisi için bir başkan, bir ikinci başkan seçti.

KONFERANSIN AÇILMASI : Konferans resmî şekilde 15/10/1945 te B. İ. T. İdare Meclisi Başkanı, Birleşik Amerika Hükümet Delegesi Bay Goodrich tarafından saat 11 de açıldı.

Konferans Başkanlığına Fransa Hükümet delegesi olan, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Bay Parodi seçildi.

KONFERANSTA TEMSİL EDİLEN MEMLEKETLER : 14/10/1945 te tespit edildiğine göre 39 memleket konferans'a gönderecekleri temsilcilerini bildirmiş ve konferansın devamı süresince daha başka memlekeler temsilci yollamışlardır. Teşkilâta ilk defa kabulünü istiyen İzlânda ile evvelce ayrılıp bu defa yeniden kabul edilmeleri isteğinde bulunan İtalya ve Guatemalânın dilekleri kabul edilerek bu üç memleketin de konferansta yer almaları sureti ile temsil edilen memleketlerin sayısı son günlerde 48 e çıkmıştır.

Arjantin'in işçi temsilcisinin mevcut işçi teşkilâtının fikri alınmadan Hükümetçe keyfî şekilde ayırdığı iddiasıyla kendisinin konferansta bulunmasına karşı Arjantin'in bazı işçi teşekkülleri ve konferanstaki işçi gurupu başkanı ve ikinci başkan tarafından yapılan protestolar, yetkileri inceleme komisyonunca yerinde görülerek Arjantin'in işçi delegesi ile teknik müşavirinin konferansa kabul edilememelerini teklif etmiş ve bu teklif konferans Genel Kurulunca kabul edilmiştir. Diğer taraftan, Panama, Bolivya, Şili ve Guatemala yalnız işçi temsilcisi gönderip işveren temsilcileri yollamadıklarından, bu temsilciler oy vermek hakkını haiz olmamışlardır. Bu suretle konferansa oy sahibi olarak katılan delegelerin sayısı 162 ve teknik müşavirlerinki 303 idi.

Diğer taraftan İran ve İrlânda işçi delegeleri ile Arjantin Hükümet ve işveren delegelerinin konferansa kabul edilmiş olmalarına karşı itirazlar yapılmış ise de bunlar yerinde görülmemiştir.

Konferansa tam delegasyon göndermeyen memleketler Türkiye, Brezilya, Kosta Rika, Ekvatör, Hayti, Liberya, Panama, Bolivya, Bulgaristan, Şili, Guatemala, Irak ve İzlânda idi. Konferansta, Romanya hariç, bütün Balkan memleketleri ile, İran, Irak, Mısır temsil edilmişler idi. Afganistan ise temsil edilmemiş idi. En kalabalık delegasyonlar aşağıda yazılıdır. :

	Hükümet delegesi	Teknik müşavir	İşveren delegesi	Teknik müşavir	İşçi delegesi	Teknik müşavir	Yekûn
Frasa	2	16	1	8	1	8	36
İngiltere	2	15	1	8	1	8	35
İsviçre	2	6	1	6	1	6	22
İran	2	4	1	8	1	6	22
Birleşik Amerika	2	9	1	4	1	4	21
Belçika	2	7	1	5	1	5	21
İtalya	2	11	1	3	1	3	21
Meksika	2	8	1	1	1	6	19
Hindistan	2	4	1	4	1	5	17

KONFERANSIN ÇALIŞMALARI : Konferansın gündemi şu 6 maddeden tereküp ediyordu :

1 — Harp sonrası devresinin, bilhassa Avrupa'ya ait sosyal meseleleri ile Teşkilâtın hareket prensiplerinden ve programından bahseden Müdür raporu :

2 — Harp sonrası devresinde sanayiın yeniden düzenlenmesinde herkese iş bulacak şekilde tam çalıştırmanın sağlanması.

3 — Çocuk ve genç yaştaki işçilerin korunması (Birinci müzakere)

4 — Anayasa Komisyonunun çalışmalarından meydana çıkan meseleler.

5 — Müstemlekelerde ve bağımlı memleketlerde asgarî yaşayış şartları sağlamak hususunda uygulanacak sosyal politika.

6 — Çalışma sözleşmelerinin uygulanmasına ait raporlar.

KONEERANSIN ÇALIŞMA PLÂNI

15/10/1945 te saat 11 de konferans ilk oturumun akdetti. Anayasa gereğince konferansı B. İ. T. Idare Meclisi Başkanı, Birleşik Amerika Hükümet Delegesi Bay Goodrich kısa bir söylevle açtı ve sözü eski Bakanlardan, Fransa'nın konferansta Hükümet temsilcisi Bay Justin Godart'a verdi. Bay Godart, konferansta hazır bulunan temsilcileri Fransız Hükümeti adına selâmlamakla başlayan bir söylev verdi. Ondan sonra Bay Goodrich sözü sırasıyle Paris Belediye Meclisi Başkanına, Paris Üniversitesi Rektörüne verdi. Her ikisi temsilcilere hoş geldiniz diyen birer hitabede bulundular. Bundan sonra konferans Başkanının seçimine geçildi. İngiltere Hükümet delegesinin

teklifi üzerine Fransız Hükümet delegesi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Bay Parodi bu göreve getirildi. Bay Parodi'nin verdiği bir söylevi müteakip konferansın ilk oturumu kapandı.

Akabinde Hükümet, işveren ve işçi delegeleri üç gurup halinde ayrı ayrı toplanarak konferans için üç Başkan vekili ile «Teklif komisyonu» için üye adaylarını tesbit ettiler.

Konferans aynı gün saat 17.15 de ikinci oturumunu akdederek konferans için gösterilen üç Başkan vekili ile Teklif Komisyonu için gösterilen üye adaylarını aynen kabul etti.

KOMİSYONLAR : Anayasa gereğince, Teklif Komisyonu, kurulacak diğer Komisyonlar hakkında konferansın müteakip oturumuna bir teklif getirdi. Bu teklif olduğu gibi kabul edilerek aşağıda yazılı Komisyonların kurulması kararlaştırıldı :

- 1) Teklif komisyonu
- 2) Yetkileri inceleme komisyonu
- 3) Kararlar »
- 4) Tüzük »
- 5) Tam çalıştırma »
- 6) Çocukları koruma »
- 7) Anayasa »
- 8) Müstemlekelerde asgarî yaşayış seviyesini sağlama komisyonu
- 9) Çalışma sözleşmelerinin uygulanması komisyonu

KOMİSYONLARA GİRMEMİZ: İsteğimiz ve adaylığımızı koymamız üzerine « Tam Çalıştırma » komisyonuna Hakkı Yeniay, « Anayasa » komisyonuna Bülent Nuri Esen ve « Çocukları Koruma » komisyonuna Nüzhet Tekül üye olarak seçildi.

KONFERANS GÖRÜŞMELERİNE İŞTİRAKİMİZ: Hükümet delegemiz Menemencioğlu, Büyük Elçilik görevi dolayısıyla meşguliyeti icabı olarak konferans müzakerelerine muntazam ve devamlı bir şekilde katılamıyacağından, Teşkilât Anayasası gereğince, bulunamayacağı oturumlarda kendisine vekâlet etmek ve adına oy vermek yetkisi ile teknik müşavir Bülent Nuri Esen'i vekil üye olarak seçmiş ve bunu konferans Bürosuna bir yazı ile tebliğ etmiştir. Bu suretle Bülent Nuri Esen Menemencioğlu'nun gelemediği konferans oturumlarında kendisi adına bulunmuş ve oy vermiştir.

Çalışmalarını en kısa bir zamanda bitirmek istiyen konferans, bazı günler komisyonların toplandığı saatlerde bile genel oturumlar akdetmiştir. Bu gibi hallerde biz, müzakere konularının mahiyetine göre konferans veya komisyon toplantılarından birini tercih ederek diğerine gidemedik. Fakat isim tâyini suretiyle oy toplanan bütün oturumlarda bulduk. Hiçbir komisyona ayrılmamış olan Emin İnal'da bazen konferans, bazen de komisyon toplantılarında bizimle beraber bulunarak görüşmeleri takip etti.

KONFERANS MÜZAKERELERİ ve KARARLARI

Yukarıda bahsettiğimiz konferans gündeminin 6 maddesi ve diğer hususlar hakkında aşağıda hülâsa edilen müzakereler yapılmış ve kararlar alınmıştır.

1 — B. İ. T. MÜDÜRÜNÜN RAPORU :

Gerek bu raparda dünyadaki iş şartları ve iş hayatı hakkında verilen bilgiler ve ileri sürülen düşünce ve teklifler, gerekse, muhtelif memleketler temsilcilerinin bu rapor münasebeti ile yaptıkları demecelerde belirtilen noktalar ve görüşler büyük önemi haiz olduklarından bunlardan burada bahsetmeği faydalı bulduk.

A) Müdürün raporundan parçalar : Müdür, raporunda, çeşitli noktalara dokunmuş olup bunlardan önemli gördüklerimizi muhtasar şekilde buraya alıyoruz :

a) Siyasal mülâhazalar : Devamlı bir barış için, siyasal, ekonomik ve sosyal âmillerin birbirinden ayrılması kabil olmadığı belli olmuştur.

Sosyal politika ve onun ekonomik temelleri, yalnız sanayii ileri olan bir kaç memleketin değil, bütün dünya Hükümetlerinin ve Milletlerinin ilk plânda fikirlerini işgal eden bir mesele haline gelmiştir.

b) Ekonomik durum; Birleşik Amerika, İngiltere, Kanada ve Avustralya'nın milli gelirlerinin takriben yarısı, askerî hareketler için kullanılmış idi. 1943 te bütün dünya istihsalinin üçte birini harp malzemesi teşkil ediyordu.

İstilâya uğramış Avrupa'da en acele iş, yiyecek durumunun düzeltilmesidir. Savaştan evvel, Avrupa yiyecek ihtiyacının % 10 unun dışarıdan getiriyordu. Belçika yalnız başına gıda maddelerinin %50 sini ve Yunanistan %40 ını yabancı memleketlerden alıyordu. Kurtarılan Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde 1945 yılının Nisan ayında yiye-

cek maddelerinin istihlâk seviyesi feci şekilde düşüktür. Hususiyle şehirlerde, insan başına düşen kalori miktarı asgarî bir had olan 2.000 den çok daha aşağıdır.

Amsterdam ve Rotterdam'da bir çok insan kütleleri günde, suda kaynamış pancardan ibaret ve 450 - 500 kalori ifade eden tek bir övün yemek yiyorlar. Belçika ve Holanda'da günlük tayin 1700-1800 ve Atina'da takriben 2000 kaloriden ibarettir. Almanya'nın yenilmesini takip eden ilk iki yıl zarfında, Avrupa halkına asgarî had olan günde 2000 kalori sağlamak için 8.5 - 9 milyon ton zahire lâzım geldiği 1944 te yapılan hesaplardan anlaşılmıştır.

Giyecek bakımından, Avrupa'nın ihtiyacı daha az acelelik ifade etmemektedir. Burada halk 1939 da adam başına yılda 3.200 kg. istihlâk etmekte iken 1944 te bu rakam 1.350 kg. a düşmüştür.

Savaş yüzünden Avrupa'da yıkılan evlerin sayısı 5 - 10 milyon ve açıkta kalan insanlarınki de 36 - 60 milyondur.

Avrupa'nın ilâca da acele ihtiyacı vardır.

Almanların para manevraları ile zaif düşen millî paralar, hudutsuz bir enflasyon yüzünden gittikçe kıymetlerini kaybetmişlerdir.

Nakil vasıtalarının durumu da çok fenadır. Trenlerin işlemesi ve sanayiın tekrar faaliyete geçmesi için kömür istihsalinin ve elektrik enerjisinin tekrar canlandırılması, en başta gelen işlerdendir. Halbuki işçi ve nakil vasıtalarının azlığından dolayı bütün avrupa'da hakikî bir khmür kıtlığı vardır.

Fransanın 1945 deki kömür istihsalinin 1937 ye nazarla 2/3 ve Belçik'anın 1/2 nisbetinde olacağı tahmin edilmektedir. Fazla kömür istihsal eden bölgelerden, istihlâk bölgelerine kömür gönderilmesi ise, taşıt vasıtalarının yetersizliği yüzünden, istenilen dereceyi bulamamaktadır. Diğer taraftan önümüzdeki kış mevsiminde batı Almanya'nın kömür istihsalinin, savaştan evvelkine nazarla ancak %25 nisbetinde olacağı tahmin edilmektedir.

Harp istihsalinin en yüksek seviyeyi bulduğu bir sırada, savaşın birden bire sona ermesi, otomobil sanayii gibi, barış sanayiine çevrilmesi kolay olmıyan bazı faaliyet alanında işverenle işçileri güç bir duruma sokmuştur, Birleşik Amerika'da, savaştan barışa geçişin ilk üç ayında işsiz kalacakların sayısı 5 milyon ve 1946 yılının ilk aylarında ise 8 milyon kadar tahmin edilmektedir. Umumiyetle sanıldığına göre yeniden sivil sanayiın kurulması ve bunlara işçi vermek suretiyle bütün işsizlerin yerleştirilmesi 12-18 aylık bir zamana bağlıdır.

Harp İstihali Meclisi aşağıda sayılı hususların sağlanması maksadı ile bütün yetkilerini kullanmağa devam edecektir :

1 — Talebe göre az miktarda arz olunan maddelerin istihsalini artırmak.

2 — Bugün için ilk maddeleri veya istihsal vasıtaları yeter derecede olmıyan maddelerin istihsalini tahdit etmek.

3 — Spokülâsyona yol açacak şekilde ticarî ve sınaî istoklar yapılmasını denetlemek,

4 — En lüzumlu olan maddelerin istihsalı içia bir sıra içinde yardımcıda bulunmak.

5 — Esaslı yardım ve diğer ihracat programlarının uygulanmasını kolaylaştırmak,

6 — Uygun fiatlarla mal istihsalini ve bu suretle istikrar programının gerçekleşmesini sağlayacak şekilde, henüz miktarı az olan ilk madde ve istihsal vasıtalarını rasyonel bir tarzda dağıtmak.

İngiltere hükûmeti; savaştan barışa geçiş devresinde işsizliği önlemek ve miktarı az olan ihtiyaç maddelerine hücumu frenlemek için bazı plânlar hazırlamıştır. Bunlar arasında, kömür sanayiinin ve İngiltere Bankasının millileştirilmesi, ev inşaatına büyük ölçüde başlanılması, ticaret ve sanayi eşyasının rasyonel şekilde kullanılması, ekonomik hayat için lüzumlu olan maddelerin uygun fiatlarla dağıtılması gibi tedbirler vardır. Birleşik Amerika Kanada ve Avusturalya'da bu maksatla, çeşitli ekonomik denetlemelere devam kararındadırlar.

c) Sosyal Politika: Birleşmiş Milletlere mensup memleketlerin esaslı amaçlarından biri, tam çalıştırma meselesi olmakta devam ediyor. İşsizliğin ortadan kaldırılması lüzumunda hekes mutabıktır. Bu amaca ulaşmak için uygulanması gereken politika hakkında, memleketler arasında anlaşmalar husulü gün geçtikçe gerçekleşmektedir. Dünyanın savaştan sonra sosyal ve ekonomik alanlarda teşkilâtlandırılmasında en ziyade göze çarpan noktalardan biri, Hükümetler, işveren ve işçi kurumları arasında bu hususta uygulanan hareket birliğidir. Belki ilk defa olarak, bütün dünyada bir genel ve ahenkli çalıştırma politikasının izlerine rastlanmaktadır.

Sesmî işbulma bürolarının, meslek hayatında daha önemli bir rol oynamalarını sağlamak amacı ile büroların kuvvetlendirildiğini ve sistemlerinin ahenkleştirildiğini görmekteyiz. Çin, Hindistan, Güney Amerika, Birleşik Amerika ve İngiltere de bu yolda ilerlemeler kayde-

dilmiştir. Kurtarılan Avrupa memleketlerinde de ilk iş olarak, işgal sırasında Alman harp ekonomisi hizmetinde kullanılmış bulunan işbulma teşkilâtı bazı değişikliklerle yeniden eski hallerine konulmuştur. Bütün bu memleketler, işsizliğin ortandan kaldırılmasına ait plânın başında, iyi düzenlenmiş bir işbulma servisi geldiğini kabul etmişlerdir.

İkinci iş olarak, işçilerin meslekî bakımdan yetiştirilmesi ve yeniden terbiye edilmesi gelmektedir. Brezilya, Meksika ve Hindistan gibi çabuk sanayileşmekte olan memleketlerde, teknisyenlerin ve kalifiye işçilerin yetiştirilmesi hususunda bu programlar büyük rol oynamaktadırlar. Meslekî yetiştirmenin, savaş sonrası icaplarına uygun bir şekilde yürütülmesine bir çok memleketlerde başlanmıştır.

Düşman işgali zamanında dağıtılmış olan sendikalar, kurtuluş akabinde tekrar kurulmuşlardır. İşgal görmemiş memleketlerde ise faaliyetlerine devam etmiş olan bu teşekküller, grev ve lokavt hakkından muvakkat bir zaman için mahrum edilmelerine karşılık, istihsal programlarının hazırlanmasına, istihsal, dağıtma, fiat ve işçi ücretleri üzerindeki denetlemelere iştirak ettirilmişlerdir. Hükümet, işveren ve işçi teşekküllerinin istihsal meselelerinde işbirliği yapmalarından savaşta millî ekonominin denkleşmesi bakımından büyük faydalar sağlanmıştır. Fransa'da 1944 Temmuz'un da çıkarılan bir kararname, işgal esnasında kaldırılmış olan sendika serbestliğini tekrar kurmuş ve 1941 de yayınlanıp korparasyon esaslarına göre hükümler koymuş bulunan « İş Nizamı » nı feshetmiştir. Bugün Fransız iş genel konfederasyonu ile hristiyan işçiler konfederasyonu, memleketin yeniden kuruluşunda faal bir rol oynamaktadırlar. Fransa hükümeti, muvakkat Hükümet Başkanının son günlerde, Danışma Meclisinde söylediği gibi, işçileri fikir, yürek ve bedenî güçleri ile, millî ekonominin yürütümüne katmak arzusundadır. Hakikaten hükümet, kendinin işlettiği müesseselerin idaresine ilgili iş veren ve işçi teşekküllerinden temsilciler iştirâk ettirdiği gibi, en az 100 işçi kullanan özel müesseselerin sosyal servislerinin idaresine filen ve ekonomik işlerine de danışman sıfatıyla işçi temsilcilerini mecburî surette katan bir kararname yayınlamıştır.

Belçika'da sosyal sigorta idaresine iş veren ve işçi sendikaları temsilcileri iştirak ettirilmektedir.

İtalya'da korporasyon rejimi kaldırılarak serbest meslekî teşekküller tekrar kurulmuştur. Berlin konferansında, askerî güvene hâlel gelmemek şartı ile Almanya'da serbest meslekî teşekküllerin kurulmasına izin verilmesi müttefiklerce kararlaştırılmıştır.

Avusturya, Finlândiya, Yunanistan, Macaristan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya ve Yugoslavya'da yeni baştan kurulan sendikalar, temayül ve akide farkı gözetmeksizin bütün işçileri bir araya toplayan tek sendika konfederasyonları halinde toplanmışlardır.

Birleşik Amerika, İngiltere ve Knada'da savaş yıllarında, iş veren ve işçi teşekkülleri harp ekonomisinin idaresinde Hükümet teşkilâtına yardım etmeğe davet olunmuşlar idi. Bu teşekküllerin sanayiîni barış ihtiyaçlarına göre düzenlemesinde aynı şekilde ödevlenmeleri düşünülmektedir.

Latin Amerika'da aynı teşekküller, millî kaynakların harp sonrası teşkilâtlandırmasında rol almışlardır. Savaş yıllarında Çin ve Hindistan'da da sendika hareketleri doğmuş ve fabrikaların yürütümünde işçilerle işverenlerin işbirliği politikası revaç bulmuştur.

Birleşik Amerika'da 1944 ve 1945 yıllarında işçilerin saat başına ücretleri %10 artmış, halbuki hayat pahalılığı ancak %2-2 nisbetinde yükselmiştir.

İngiltere'de bütün savaş süresince ücretlerin sorumluluğu işveren teşekkülleri ile işçi sendikalarına ait olmuş idi. 1944 yılında ücretler 1939 yılına göre %45-46 artmış, halbuki hayat pahalılığı %30 nisbetinde pahalılaşmış idi.

Diğer bir çok memleketlerde, savaş yıllarında asgarî ücretler tesbit edilmiş ve bu hususta hayat pahalılığı gözönünde tutulmuştur.

İngiltere'de 1945 başında çıkarılan bir kanuna göre hiç bir işveren, müşterek mukavelelerle tesbit olunan çalışma şartlarından daha az elverişli şartları, müşterek mukavele yapmamış olan işçilere savaşın bitmesinden itibaren 5 yıl içinde tatbik edemeyecektir.

İşçilerin günlük çalışma müddetlerinin uzatılmasının randımanı artırıp artıramıyacağı her zaman hayli tartışmalara yol açmıştır. Bu suretle bu müddetlerin artırılması lehinde olanlar bulunduğu gibi aleyhinde olanlar da bulunmuştur. Yeni Zelânda'da 7/1/1941 den sonra bazı sanayide başlangıçta haftada normal çalışma müddeti olarak tesbit edilen 40 saatten fazla çalışılmış, fakat sonradan tekrar 40 saate dönmüştür. Ancak, işçi azlığı dolayısıyla 1942 yılının sonlarına doğru, zaruret mevcut olmak şartı ile 48 saat çalışılmıştır.

Birleşik Amerika'da savaş esnasında haftada 48 saat çalışılmıştır.

Avusturalya'da 18 yaşından yukarı işçiler haftada 60 saata kadar çalışabilmişlerdir.

İngiltere'de 1943 yılında büyükler haftada ortalama 53 saat, 21 yaşından aşağı erkekler 48, kadınlar 46 ve 18 yaından aşağı kızlar 45 saat çalışmışlardır.

Almanya'da savaşın ilk aylarında çalışma müddeti çok fazla iken sonradan bunun aleyhinde bir hareket belirdi ve iş cephesi şeflerinden biri , fazla çalışmanın randımanı artıramıyacağına dair beyanatta bulundu. Fakat 1944 te haftada asgarî 60 saat olmak üzere çalışma müddeti tekrar uzatıldı.

Savaş sonunda, Avrupa'da tekrar haftada 40 saat çalışmanın uygulanması lehinde kuvvetli bir cereyan uyandı. İngiltere'de sendikalar kongresi 1944 ekim ayında verdiği bir kararda, haftada 40 saat çalışmanın en yakın bir zamanda uygulanmasını ve barış antlaşmasına bu yolda bir hüküm konulmasının sağlanmasını Hükümetten istedi

Kanada'da kuvvetli bir işçi teşekkülü derhal haffada 40 saate dönülmesini istemeğe karar verdi ve yavaş yavaş günde 6 ve haftada 5 gün çalışmaya doğru gidilmesi lehinde bulundu.

Birleşik Amerika'da günde 8 ve haftada 40 saat çalışma için 1944 Aralık ayından itibaren bir hareket başladı.

15 yıldan beri işçilere ücretli yıllık izin verilmesi keyfiyeti genel bir kaidehaline gelmeğe başlamıştır. Savaş esnasında, birçok memleketlerde, eskisinden daha uzun olmak üzere yılda 15 gün ücretli izin vermek usulü uygulandı.

İngiltere'de 1945 Ocak ayında çıkarılan bir kanun gereğince, 5 yıldan az hizmeti olanlara yılda 10 gün ve bundan daha fazla kıdemi olanlara 15 gün izin verilmektedir. Diğer taraftan sendikalar kongresi 1944 Ekim ayında verdiği bir kararla, yılda 15 gün izin usulünün kabulünü ve barış antlaşmasına bu yolda bir hüküm konulmasının sağlanmasını Hükümetten istemiştir.

Birleşik Amerika'da 5 yıl hizmeti olanlara yılda bir hafta ve daha fazla olanlara iki hafta izin verilmesi lehinde bir hareket vardır.

Savaş esnasında sanayide kadın emeğinden çok faydalar elde edilmiş idi. Barış sanayiine geçerken bu emekten aynı suretle faydalanmak için gerekli tedbirlerin alınması düşünülmelidir.

Sanayiinin barış devresindeki ihtiyaçlara göre yönetimssi sırasında çocuk işçilerin durumu ile meğul olmak ayrıca üzerinde durulması gereken bir konudur.

Birleşik Amerika ve İngiltere'de, Hükümetin özel teşebbüslerle ahenkli bir şekilde çalışma güven ve sağlığını korumak kararına şahit olmaktadır.

Savaş sonu devresinde sosyal güvenlik bahsinde çeşitli memleketlerde atılan adımlar pek büyüktür. İngiltere'de Beveridge plâni esas tutularak derpiş edilen geniş programdan başka birçok memleketlerde bu yolda hareketler görülmektedir. Belçika'da 1944 Aralık ayında çıkarılan bir kararname, bütün ahaliyi ihtiyarlık, iş göremezlik, hastalık, işsizlik, çocuk zammı ve tedavi yadımlarından faydalandırmaktadır.

Çocuk zammı politikası bakımından da ayrıca bir takım yenilikler yapılmıştır.

d) Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ile münasebetleri :

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ile işbirliği yapmağa çağrılacak kurumlar arasında olacağını belirten hiçbir beyanatta bulunulmaması biraz ümit kırıcı bir olaydır.

Diğer taraftan, Sovyet Rusya'nın, üyesi olmadığı Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının durumuna ve bu Teşkilât lehine bir imtiyaz mahiyetinde kabul edeceği bazı tekliflere karşı özel bir ilgi göstermemiş olmasına hayret etmemek gerektir. Teşkilâtımız Sovyet Rusya'nın kendi sinesinde eski yerini almasını arzu eder. Bu memleketin 1941 Newyork konferansına iştiraki için gayretler sarfedildi ve Idare Meclisi, Sovyet Rusya Hükûmetini Teşkilâta yeniden girmeğe davet etti. Her ne kadar yapılan davet cevapsız kalmış ise de, bu Hükûmeti o sıralarda meşgul eden büyük harp meselelerinin, buna imkân vermemiş olması muhtemeldir, Bir de Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Milletler Cemiyetile olan bağlarının, Sovyet Rusya tarafından, Teşkilâtımız lehine müsbet bir karar almaması hususunda tek başına yeter bir sebep teşkil etmiş bulunması da mümkündür. Fakat Milletler Cemiyetinden kesin şekilde ayrılmamız gerçekleşince, bu, Sovyet Rusya'nın bizimle yeniden işbirliği yapmasını kolaylaştırabilir. Herhalde Teşkilâtımız Sovyet Rusya'nın tekrar kendi üyeleri arasına girmesini hararetle karşılayacaktır. Diğer taraftan, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı mesaisinin, kendi özel rejimi dolayısıyla, Sovyet Rusya için, şüphesiz diğer milletler için olduğu kadar doğrudan doğruya bir ilgi uyandırmadığı bir hakikat olmakla beraber, bu memleket delegasyonlarının Teşkilâtımız oturumlarına iştirakinin, Milletlerarasındaki anlaşma ve kaynaşmaya yapacağı yardım, onun bütün dünyayı kapsayıcı mahiyetini kuvvetlendirecektir.

B) Müdür raporunun tartışması: Müdürün raporu üzerine çeşitli memleketler delegelerinin yürüttükleri mütalâalardan önemli olan kısımlar aşağıda telhis edilmiştir. Hükûmet delegemiz ve Paris Büyük Elçi-

miz Numan Menemencioglu tarafından, konferansın 10 uncu oturumunda bu münasebetle verilen söylevin tam tercümesi ile bu mütalâaların nakline başlıyoruz ;

« » Milletlerarası Çalışma Bürosu Sayın Müdürünün raporunun en büyük ilgi ile okuduk. Bütün insanıyet için çetin tecrübe yılları esnasında ekseri hür milletler arasında bir bağlantı olan teşkilâta bu Meclisin göstereceği saygı duygusuna Türkiye'nin de iştirak ettiğini belirtmek isterim.

Yerine getirilmesinden haz duyduğum bu görev, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı ile onun iş ve işçileri en yüksek ve en asil mânası içinde mütalâa eden rejiminin esasını Türk'yenin nasıl telâkki ettiği hakkında yüksek huzurunuzda bir kaç söz söylemek fırsatını vermektedir.

Tevarüs ettiğimiz mazi üzerinde uzun boylu durmak istemem. Yalnız şurasını tebarüz ettirmek isterim ki 1923 senesinde halkçı ve demokrat Cumhuriyete Türk halkının mukadderatını bağladığımız zaman, iş ve işçilerin sosyal teşkilaatlanma alanlarında, her şeyi yeni baştan yapmamız, cemiyetin bütün sınıflarına ve bilhassa müteakip harplerle ve hükümetlerin tam kayıtsızlığı ile harap olmuş köylüler sınıfına sefalet yaymış olan bir sistemi kökünden söküp atmamız icap etmiştir.

Sanayimizi vücuda getirirken, millileştirilmiş olan madenlerimizi ve demiryollarımızı inkişaf ettirirken, ziraatımıza halkımız için hayati olan gelişmeyi sağlarken evvelâ herhangi bir vasıta ile bu çarkların harekete getirilmesi ve sonra işçilere asgari bir refah sağlayacak şekilde işin düzenlenmesi suretiyle iki hamle ifade eden bir iş yapmayarak bu ödevlerin her ikisini birden yerine getirdik. Yâni fabrikalarımızda, tarlalarımızda ve madenlerimizde çalışanların uygun bir sosyal seviyeye kavuşmalarını seğlamak suretiyle umumî reefahın teessüsünü mümkün kılacak çarelere başvurduk. Bir kelime ile 20 senelik gayretlerimizle istihdaf ederek elde ettiğimiz en büyük kazanç malî olmaktan ziyade sosyal bir netice oldu. Burada gerçekleştirildiğini bildireceğimiz başarılar henüz mütevazıdır. Fakat başlangıçtan beri ve dünya afetinin sebep olduğu her türlü karışıklıklara rağmen grafiğin her gün yükselen bir münhani çizdiğini, ağır görev karşısında cesaretimizin kırılmadığını, (her şey halk eliyle ve halk içindir) şeklindeki vatansever görüşümüzün esasını teşkil edip işçinin refahına matuf çalışmalarımızda bir an durmadığımızı düşünerek, biz tu başarıları kendimiz için memnuniyet verici saymaktayız. Bu bir kaç kelime ile bir devri-

min manasını belirtmeye çalışırken gerek milletlerarası Çalışma Bürosuna ve gerekse onun şimdiye kadar tertiplemediği toplantılara karşı minnet duygularımızı ifade etmekten geri kalamam. Çünkü bu kurum ve toplantılar bizim iyi niyetle karşılayacağımız eşsiz bir çalışma vasıtası ve gerçekleştirmeye muvaffak olduğumuz her şeyde bize büyük yardımda bulunan mükemmel belgeler sağlamıştır. Milletlerarası Çalışma konferansları tarafından kabul edilen bütün mukaveleleri ve tavsiyeleri tatbik ettiğimiz iddiasında bulunmak istemem. Bunun sebebi basittir. Bu, başlangıçtan beri gerçekleştirmek istediğimiz ibda ve intibaklar hakkında biraz evvel söylediklerimle izah olunabilir. Ancak bir gösteriş fikri ile hiç bir şey yapmağa ve kendilerine adım adım, fakat azimle bağlı olduğumuz büyük meseleleri yaldızlı bir maske ile örtmeğe hiç bir vakit yeltenmediğimizi belirtmek isterim. Esasen teşrii merasimi yapılmakta olan bazı mukavele projelerinin kabulü suretiyle milletlerarası işbirliğine daha fiili yardımda bulunmak hususunda gecikmeyeceğimizi söyleyebilirim. Diğer taraftan memleketimizde muğlak bir şekil arzeden çalışmayı düzenlemede ahenk temini keyfiyeti devamlı gayretlerimizi icabettirmiştir. Memleketimizde henüz bir Çalışma Bakanlığı kurulmuştur. Bu Bakanlık bir ihtiyaca cevap vermektedir. Muhtelif Bakanlıklarca mütevazı, fakat emin bir şekilde gerçekleştirilen sosyal eserler, bütün sistemin idaresinde birlik temini için daha masraflı, fakat zamanın icaplarına daha uygun bir mekanizmanın mevcudiyetini zarurî kımıştır. Bu yeni Bakanlık bundan böyle bütün dünya ile daha sıkı bağlar kurabilecek ve yeni binayı taşıyabilecek sağlam temeller üzerine kurmağa çalışacaktır. Bu münasebetle, Milletlerarası Çalışma konferansına noksan bir heyetle sonuncu defa olarak geldiğimizi temin edebilirim. Bu defa ki oturumun çalışmaları en nazik ve bundan evvelkilere nazaran en güç sosyal meselelere temas etmektedir. Biz yeni bir dünya yaratmak ile ödevliyiz ve Milletlerarasında, daima daha sıkı bir işbirliğinin lâzım geleceğine kaniyiz. Aramızdan birinin sefaletinin bütün insanlık topluluğunun refah ve saadetine her zamandan daha ziyade engel olacağına hepimiz inanmalıyız. İşte bunun içindir ki Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına yeniden bazı milletlerin katılmasını büyük bir memnuniyetle karşıladık. Aramızda bulunmamasını büyük bir esefle gördüğümüz Büyük memleketin teşkilâtımıza yeniden girerek bu mesut inkişafı tamamlamağını kuvvetle ümit etmekteyiz. Evet, önümüzde açılan yeni bir âlemdir. Lâkin onu inşa etmek lâzımdır. Bu büyük işe ancak azimli ve yetkili işçiler tarafından girişilebilir. Biz iş ve işçileri, işin icabettirdiği ve işçilerin ihtiyacı olan bir anlayışla düşünmek görevindeyiz. Türkiye'nin en samimi surette desteklemekte devam edeceğini beyan ile

mes'ut olduğu Milletlerarası Çalışma Bürosu, müstakbel inşanın büyük kalifiye işçisini teşkil etmektedir.

Sanfransisko'da Birleşmiş Milletler Anayasası ile meydan getirilip dünya işbirliğini düzenlemekle görevli olan teşekkülde Milletlerarası İş Bürosunun elzem bir unsur olduğu kanaatındayız. Harp sonrası ilk Milletlerarası Çalışma Konferansı, dünya sendikalar konferansından az sonra Fransa'da toplanıyor. Çalışma alanında Milletlerarası işbirliğinin bağlı bulunduğu insanî idealin yayılması lehindeki savaşın daima öncüsü olan bu memleket için bahsettiğim bu iki toplantının aynı tarihlere rastlaması basit bir tesadüf değildir.

Fransız fikir ve zekâsının şağşaası-ki biz bugün onun mihrabında tartışmalarımızı yapıyoruz - hepimizin ta içimize kadar hissettiğimiz kısmî bir husufa uğramıştır. Bu harp sonrası devresinde üyeleri bulunduğumuz dünya teşkilâtının attığı ilk adımlar, hiç şüphesiz Milletlerarası camiasında onun elzem bir rüknü olan Fransa'nın tekrar doğuşunu göstermektedir. »

Şimdi diğer delegelerin, Müdürün raporu münasebetiyle verdikleri söylevlerin esaslı noktalarının telhisine geçiyoruz.

Yeni Zelânda Hükümet delegesi, konferans gündemine dahil bulunan tan çalıştırma bahsinde, Hükümetinin bir işbulma idaresi kurduğunu, diğer taraftan, okulu bitirenler için bir meslekî öğretim ve atölyelerde de teknik öğretim müesseseleri açtığını, millî ekonominin gelişmesi tedbirleri ile meşgul olmak üzere, Hükümet, işveren ve işçi temsilcilerinden mürekkep bir kurul vücade getirdiğini, geçici, kendi evlerinde çalışan işçilerle ev hizmetçileri dahil, bütün çalışanlara ücretli yıllık izin verildiğini anlattı.

Domikni Cumhuriyeti delegesi, kendi memleketinde işçilere yılda iki hafta ücretli izin verildiğini, asgarî ücret usulü uygulandığını, işçi evleri yapıldığını söyledi.

Avusturalya Hükümet delegesi, tam çalıştırmanın ve millî ekonominin gelişmesi için üç taraflı (Hükümet, işverenler ve işçiler arasında) işbirliğinin öneminden bahsetti.

Hindistan Hükümet delegesi, Filâdelfiya Konferansında kabul edilmiş olan tavsiyeye uyularak, kendi memleketinde geniş bir işbulma kurumunun kurulduğu, işçi evlerinin daha iyi bir hale kanulması ile meşgul olunduğu, ücretli yıllık izin için bir kanun hazırlandığı hakkında bilgi verdi.

Küba işçi delegesinin anlattığına göre, bu memlekette işçiler haftada 44 saat çalıştıkları halde 48 saatlik ücret almakta, tarımda çalışanlar dahil olduğu halde, bütün işçiler yılda bir ay ücretli izinden faydalanmaktadırlar.

Mısır hükümet delegesi, şu izahlarda bulundu : Mısır hükümeti, savaş esnasında askerî makamlarca çalıştırılmış olanlara şimdi sivil sanayide işbulma işine önem vermektedir. Bunun için, savaş yıllarında geri bırakılan bayındırlık işlerine hız verilecektir. Memleketin çeşitli bölgelerinde işbulma kurumları açılmıştır.

Belçika hükümet delegesi demiştir ki : 1938 yılında seçilmiş olan parlemonto 1944 Eylülünde tekrar toplantıya çağrıldığında, Hükümete sosyal güvenlik kanunlarının derhal uygulanması için gerekli yetkiler verdi. Bu kanunlar gereğince, İşçi ücretleri ile, iş kazası, meslekî hastalıklar, çocuk zamları, ihtiyarlık maaşları, paranın bu günkü kımetine göre yeniden tesbit edilecek, mecburî hastalık ve iş görmezlik sigortaları kurulacak, harpten en fazla zarar görmüş olan işçilere mobilya ve giyim eşyası dağıtmak üzere, işverenler tarafından, ücretlerin % 1 1/2 u tutarında bir sermaye meydana getirilecek, kalifiye işçilik için millî bir komiserlik ihdas edilecektir. Bütün bu yardımlar, ücretlerin % 25 i nisbetinde bir para ile sağlanacak ve bunun % 16-5 unu işverenler ödeyecek, gerisi de işçi ücretlerinden kesilecek.

İngiltere Çalışma Bakanının demecinden :

Sanayimizin yeniden kurulması meselesini ele aldığımız zaman bir memleketin kendi meselelerini yalnızlık içinde ve öteki memleketlerden ayrılarak çömesinin mümkün olmadığını görmekteyiz. Bütün milletler ihtiyaca ve sefalete karşı emniyet altında bulunmadıkça, hiç bir barış sağlanamaz ve bütün dünyada yaşayış seviyesini yükseltmezsek, siyasal alandaki anlaşmalar bir şeye yaramazlar. Büyük Britanya'da kazancı en zaif olanların yaşamalarını kolaylaştırmak üzere, kiralarn tahdidi, fiatların denetlenmesi, hastalıklara, kazalara, işsizliğe, ihtiyarlığa karşı koruma tedbirleri alınmıştır. Fakir düşmüş geniş halk kütlelerinin mevcudiyetinden doğan meselelerle karşı karşıya bulunan memleketlerin bu konferansta fazla sayıda temsil edilmesi keyfiyeti, bu halk kütlelerinin durumlarının iyileştirilmesi içinde, Hükümetlerinin mutalea almak ve yardım görmek arzusunda bulduklarına bir delildir. Fakirliğin ilk sebeplerinden biri işsizliktir. Gün gectikçe Hükümetler, işsizliği önlemekle ödevli olduklarını daha iyi anlamakta ve çalışmak isteyenlere bu imkânı hazırlamak için bütün gayretlerini harcamaktadırlar. İngiltere hükümeti, 1944 Mayısında yayınladığı bir

belgede bu meseledeki politikasını iyice belirtmiştir. Bu belge şu kelimelerle başlamakta idi. «Hükümet savaştan sonra, yüksek ve müstakar bir çmliştirme seviyesinin muhafaza edilmesini kendisinin en esash amaçlarından biri olarak telakki eder.»

Milletlerarası Çalışma Tekilâtı, Birleşmiş Milletler ekonomik ve sosyal Meclisi ve Besleme ve Tarım Teşkilâtı ile takviye olunacaktır.

Şili Hükümet Müşaviri, kendi memleketinde birinci ve ikinci derecede çalışma mahkemeleri kurularak çalışma davalarına bunlar tarafından bakıldığını söyledi.

Meksika hükümet delegesi, savaş yıllarında kendi memleketinde, millî ekonomi meselelerinde üç taraflı işbirliği yapıldığını, grev hakkı bir az tahdit edilmekle beraber, işçilerin esash haklarına dokunulmadığını anlattı.

Norveç Hükümet delegesinin demecinden :

«Resmî ve özel bütün faaliyet kaynaklarını seferber etmek ve onlardan azamî faydayı sağlamak amacıyla, Hükümet, sanayi, ticaret ve işçi temsilcilerini ihtiva eden bir Coordinasyon Meclisi kurulmuştur. Görevi istişari mahiyette olan bu meclis, ekonomik, malî ve sınaî meselelerde Hükümete tekliflerde bulunur. Millî ekonominin her kolu için bu şekilde üç taraflı meclisler kurulmak üzeredir.

Birleşik Amerika'da ve İngiltere'de olduğu gibi, her fabrikada, istihsal ve sosyal meselelerle meşgul olmak üzere üç taraflı komiteler teşkilât safhasındadır. Yeniden kuruluş devresinde anlaşma halinde çalışılması için genel bir sözleşme vardır. İşgalin son zamanlarında, işveren ve işçi teşekküleri, yeniden kuruluş devresinde grev ve lokavt yapmamak için bir anlaşma imzalamışlar ve bu anlaşma, o tarihte Londura'da bulunan Norveç kabinesi tarafından bir kanun haline getirilmiştir. 1943 yılında, işgal esmasında, işverenlerle işçi temsilcileri arasında Norveç'te gizli şekilde ve aynı zamanda Londura'da iki gurup arasında yapılan görüşmeler sonunda, memleketin kurtarılması akabinde ücretlerin arttırılması için anlaşmalar imzalanmıştır. Kurtuluşun sonra, hayat pahalılığını büyük ölçüde karşılayacak şekilde iki defa ücretler arttırılmıştır. Hükümet, genel istihlâk maddelerinin fiyatlarını sabit tutmak politikasını gütmekte ve fiyatları denetlemektedir. Tarım ürünlerinin fiyatlarının makul bir hadde tutulması ve ithalât eşyası fiyatlarının artmaması için Hükümet büyük malî yardımlarda bulunmak zorundadır. Bütün siyasal partilerin kabul ettikleri müşterek bir program gereğince, memlekette işsizliği önlemek üzere Hükümet

ve Belediyeler lüzumlu tedbirleri almakla ödevlidirler. Bu maksatla, işsizlikle savaşıma cihazları yeniden teşkilâlandırılmıştır.»

Meksika işverenler delegesinin demecinden: «Mülkiyet hakkını ortadan kaldırıp keline hasreden, menfîye yıkıcı bir Devletçilik vardır ki bunun reddi lâzımdır. Bu suretle, savaş zamanında kurulan ekonomik denetleme, Devlet müdahalesi ve onun kurumları barışla beraber sahnedен çekilmelidir. Yalnız, hükümet müdahalesi, muayyen hududlar içinde olmak şartı ile, bilhassa taşkınlıkların yapıldığı yerde kedinî göstermelidir. Özel teşebbüsün kendi sosyal ödevlerinden doğan sorumlulukları olduğu doğrudur. Bu teşebbüsler, ödevlerini milletin ve işçilerin yararına olarak yerine getirmekte kusur ederlerse, Hükümet, geçici şekilde, müdahalede bulunmalıdır.

Herkese iş bulma keyfiyeti hem özel teşebbüslere ve hem de Hükümete düşen bir ödevdir.

İşverenlerle işçiler arasında tam bir işbirliği olmalı ve Devlet, işçileri koruyan vasıf rolünü yapmalıdır. Bu hususta, Meksika'da uygulanıp rakip müesseselere aynı seviyede ücretlerle işçi ve işçilere de insanî şartlar ve uygun kazançlarla çalışmayı sağlıyan mecburî müşterek mukavele sistemi bilhassa dikkate değer.

Raporda, ücretlerin artırılması lehinde bir cereyan olduğu yazıdır. Ücretlerin artırılması her ne kadar iyi bir hareket ise de, bu hususta enflasyon ve deflasyon hadiselerinin ve Milletlerarası piyasadaki rekabetin gözönünde bulundurulması gerekir; aksi takdirde işçi ücretlerinin satın alma kuvveti düşürülmüş olur.»

Birleşik Amerika işveren delegesinin demecinden: «Dünya barışını sağlamak için en iyi usullerden birinin, milletlerin yaşayış seviyelerinin yükseltilmesi olduğuna inanmaktayım.

Yaşayış seviyesinin yükseltilmesi için ise, istihsalin artırılması gerekmektedir. Bu sayede, müstehliklerin daha fazla eşya satın almaları, işverenlerin işçilere daha yüksek ücret ödemeleri ve onların satın alma kabiliyetlerinin artması imkân içine girer. Yüksek ücret, işçinin yapacağı istihsal miktarı ile mütenasip olur. Eğer o. daha fazla çalışarak ve daha mükemmel aletler kullanarak, randımanını artırırsa, ücreti de paralel şekilde çoğalabilir. Memleketimde işverenlerin çoğunluğu, istihsalin haklı gösterdiği hallerde, ücretlerin artırılması lehindedir. Birçok memleketlerde, teknik öğretimin yetersizliği yüzünden istihsal ileri gidememiştir. Binaenaleyh, raporda savaş sonrası devresinde meslekî öğretim lehinde ileri sürülen mütalâayı paylaşıyorum.

Savaş esnasında, Amerikan sanayiın edindiği tecrübelerden, başka milletlerin birçok şeyler öğrenebileceklerini sanırım.

Sanayide biz bütün meseleleri realist bir şekilde ele aldık. Savaş yıllarında gerçekleştirdiğimiz esaslar, serbest teşebbüs usulünün mevkiini yükseltmiştir. Başlangıçta imkânsız gibi görünen bir amaca erişmek için işbirliği yaptık. Bu mucizeyi yaratan âmiller çok ise de, bunlardan bir trnesi bu hususta önemli bir rol oynamıştır. Bu da, işçiler, işverenler ve Hükümet tarafından uygulanan meslekî yetiştirme programıdır. Bu sayede savaş esnasında kalifiye işçi yokluğu sebebiyle, sındı makine hiçbir zaman esaslı surette durmamıştır. Aynı makinelerle ve aynı şartlar içinde yabancı memleketlerde çalışan başlıca Amerikan sanayii üzerinde yapılan bir anket, istihsal ünitesi başına işçi ücretinin, Amerikadakinden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Halbuki bu memleketlerde saat başına ödenen ücret Amerika'dan daha az ve hattâ bazı hallerde %75 nisbetinde daha noksan-
dır. Bunun tek sebebi işçilerin bilgi seviyeleri arasındaki farktır. Ünite başına işçi ücreti düşürülmedikçe genel olarak işçilere yüksek kazanç sağlanamaz.

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı, bütün dünya işçilerini daha maharetli yapmağa yardım etmekle en büyük hizmette bulunmuş olacaktır; çünkü bu sayede onların kazancının artmasını ve yaşayış tarzlarının iyileşmesini sağlayabilir. Birleşik Amerika'daki meslekî öğretim programları Güney Amerika'da uygulandığında aynı neticeler elde edilmiştir.

Bütün dünyada işçi ücretlerini artırmak mecburiyetinde olduğumuzu söylemek doğru değildir. Bu yolda vaktinden evvel atılacak adımlar, eşyanın fiatlarını o kadar yükseltir ki derhal bir enflasyon tehlikesi baş gösterir. Yapılacak iş, önce işçilerin randımanını artırmaktır. Bu suretle ünite başına ödenecek ücret azalır ve işçilerin kazancı o nisbette fazlaşır.

İşveren arkadaşlarım ve ben, büroya, Amerika'da savaş esnasında uygulanan plân dairesinde bir meslekî yetiştirme meselesi ile meşgul olmak üzere bir danışma servisi kurmasını tavsiye ederiz. Amerikan tekniği, her memleketin özel durumuna göre icabında bazı değişikliklere uğratarak uygulanmalıdır.

Geçen yıl Amerikan işverenleri işçi temsilcileri ile birlikte, bu iki gurup arasındaki münasebetleri tesbit eden bir takım prensipler kararlaştırmışlardır. Aşağıda sayılan bu prensipler barış ekonomisi için de uygulanabilirler :

Barış halinde bulunan milletimiz için, ekonomimizin gelişmesi, özel ve kapitalist bir rekabet sistemi içinde, özel mülkiyet ve hareket serbestliği hakkına malik olmak esasına dayanmakta devam etmelidir. Bizim hür cemiyetimizde hür bir rekabet ve hür insanlar kuvvet kaynağıdır.

İşverene, teşebbüsünü idare etmek hakkı ve aynı zamanda sorumluluğu tanınmalı ve korunmalıdır. Teşebbüslerin gelişebilmesi ve makul bir kâr gerçekleştirmesi için, onların idaresi Hükümet müdahalesinden ve sıkıcı tahdidlerden uzak tutulmalıdır.

İşçilere teşkilatlanma ve işverenlerle müşterek mukaveleler yapma hakkı tanınmalı ve kanun'un tahdit edici müdahalesinden azade kılınmalıdır. Müşterek mukavelelerin kabul edilmesi suretiyle, işverenlerle işçiler arasındaki anlaşmazlıklar barış havası içinde çözülebilir ve grev ve lokavtlar önenebilir.

Şahsın bağımsızlığı, haysiyeti ve demokrat haklarını kullanma imkânı, bizim hür Amerikan Cemiyetimiz için elzem olan şartlardır. Biz şahısları işsizlik, ihtiyarlık ve işgöremezlik hallerine karşı koruyacak bir ekonomik sistemin kurulmasına yardım etmek isteriz. Genişleme halinde bulunan bir millî ekonomi, Milletlerarası ticaretin genişlemesi ile hızlandırılır. O halde, memleketleri tahrip edilmiş, yahut az inkişaf etmiş milletlere, yeniden kalkınmaları için yardımda bulunmak gerektir.

Dünya piyasası, Milletler arasında para yardımı gören bir rekabetle değil, keyfi ve uygunsuz usullere son vermekle gelişebilir.

Devamlı bir barışın sağlanması gerektir. Tecavüzü önlemeğe kudreti olan bütün milletlerin işbirliği yapması suretiyle bir Milletlerarası Güvenlik Teşkilâtının kurulması elzemdir.»

Peru Hükümet delegesi, son üç ayda işçi sendika teşkilâtının ve işveren teşekküllerinin geniş ölçüde geliştiğinden, savaş esnasında üç taraflı işbirliğinin büyük ilerlemeler kaydettiğinden, intikal devresinde de bu işbirliğine devam olunmasında mutabık bulduklarından bahsettikten sonra, Peru murahhas heyetinin, Milletlerarası çalışma teşkilâtına benzer mahiyette, üç taraflı millî çalışma konferanslarını toplamalarının, bu Teşkilât tarafından üye Devletlere tavsiye edilmesini uygun gördüğünü söylemiştir.

Delege demecine devamla, müşterek anlaşmalar ve Hükümet kararı ile, kendi memleketinde ücretlerin hayat pahalılığına göre düzen-

lenmesi politikası takip edildiğini, bir ay evvel hazırlanan bir kanun tasarısında, işçilerin ve müstahdemlerin, müesseseler kârlarına iştirâkleri. sınaî ve ziraî işçiler için asgarî ücret tesbiti ve hafta tatilinin ücretli olması hakkında hükümler bulunduğunu açıkladı.

İtalyan işçi delegesi, kurulması kararlaştırılan üç taraflı sanayi komisyonlarından memnuniyetle bahsetti.

Fransa işverenler delegesi şu açıklamalarda bulundu: «Fransa'da patronlar, müesseselerde işçilerin çalışma ve yaşama şartlarının toplu bir şekilde iyileştirilmesi, sosyal servislerin yürütülmesi, istihsalin ve randımanın artırılması hususlarını elbirliği ile sağlamak esasına dayanan sanayi heyetleri teşkilâtına çok önem vermektedir. Birçok patronlar, normal ücretten ve randımanla mütenasip bir primden başka, işçileri, müesseselerinin kârına iştirâk ettirmek suretiyle çalışanları teşebbüslerine ilgilendirmek yolundadırlar. Patronlar, ücretten başka, herkese isvermek, işçilere ev sağlamak, her türlü sigortalar kurmak meseleleri ile de yakından meşgul olmaktadır. Kurtuluşumuzun akabinde, patronlar, bazan son ihtiyatlarını da kullanmak ve hattâ borçlanmak pahasına, işçilerinin yaşama vasıtalarını muhafaza etmişlerdir. Ev meselesinde Hükümetin yardımı elzemdır. Sosyal güvenlik ve hususiyle sosyal sigorta bahsinde, Hükümetin çıkardığı yeni kararnamele, cesur bir hareketle, yardımları iyileştirmiştir. Patronlar, sigortalardan faydalananlara daha geniş yardımlar sağlayan bu yenilikleri memnuniyetle karşılamakla beraber, bu hususta Devlet teşkilâtı yerine, işveren ve işçilerin iki taraflı müşterek idaresini tercih ederler.»

Peru işçi delegesi, memleketinde, müşterek mukaveleler sayesinde, randımanı artırmak için işçilere prim verildiğini ve ayrıca müesseselerin de kârından hisse ayrıldığını anlattı.

Fransa işçi delegesi, sanayi komisyonlarının öneminden bahsetti, konferanslara, hakikî temsil kabiliyeti olan işveren ve işçi murahhasları olmadan iştirâk eden Hükümetlere acı bir dil ile hücum ederek bunların, Teşkilâtın üç taraflı temsil esasına dayanan prensibini zafa uğrattıklarını söyledi.

Çin işveren delegesi, yeni kurulan sanayi komisyonlarının faydalarından bahsetti ve B. I. T. nin meslekî yetiştirme meselesi ile meşgul olmak üzere bir servis kurması için Birleşik Amerika işveren delegesinin ileri sürdüğü mütalâayı paylaştığını söyledi.

Venezüellâ Hükümet delegesi, memleketinde ücretli yıllık izinin kanunen mecburî olduğunu, çalışılmayan bayram günlerinde işçilere

ücretleri ödendiğini, çalışma şartlarının müşterek mukavelelerde tesbit olunduğunu ve bu sayede ücretlerin artırıldığını, işçi evleri yapımının hızlandırıldığını, iş verenlerin işçilerine 1940 fiatları ile yiyecek sağlayan teşkilât kurduğunu anlattı.

Fransa Hükümet delegesi, Sovyet Rusya'nın, Teşkilâta tekrar dönmesininin, Fransız hükümetince memnuniyetle karşılanacağını söyledi :

Uruguay Hükümet delegesi, 1945 başında hükümetinin parlâmentoya, sendika serbestisini sağlayan bir kanun tasarısı verdiğini bildirdi.

Holânda işçi delegesi, memleketinin kurtuluşundan sonra, sendikaların tekrar kurulduğunu anlattı; B. İ. T. tarafından yeni kurulan sanayi komisyonlarının faydalarına dokundu; gelecek konteranslardan birinin gündemine, her memlekette işçiler için kanunla asgarî ücret tayini usulünün kurulması ve işçilerin, müesseseler idaresine iştirak ettirilmesi hususlarının konulması dileğinde bulundu.

Finlândiya Hükümet delegesi, bütün milletin yaşayış seviyesi düşüğü halde işçilerin hayat seviyesinin evvelki derecede muhafaza edildiğini, hattâ biraz daha iyileştirildiğini söyledi.

Belçika hükümet delegesi, İngiltere hükümetinin teklifi üzerine, Teşkilât içinde kurulan sanayi komisyonlarını selâmladığını söyledikten sonra, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının yeniden girmesi gereken duruma geçerek, bu teşkilâtın, kendi Anayasası ile tesbit edilen muhtar bir kurum halinde değil, Birleşmiş Milletler ile, onun Ekonomik ve sosyal Konseyinin müdahalesini ve Genel Meclisinin kabulünü gerektiren şekilde yapılacak anlaşmalar gereğince idare edilmesi lehinde kendi Hükümetince ileri sürülen mütalâyayı belirtti.

Iran Hükümet delegesi, Sovyet Rusya'nın tekrar Teşkilât içine girmesi lehinde raporda belirtilen arzuya iştirak etmiş, son zamanlarda memleketinde yapılan sosyal hareketleri ve bu arade işçilere yıllık izin verme mecburiyetinin konulduğunu açıklamıştır.

Polonya Hükümet delegesinin demecinden: Alman idaresi tarafından hükümden kaldırılan eski sosyal kanunlar, kurtuluştan sonra yeniden yürürlüğe konmuş ve bunlara daha başkaları eklenmiştir. Bunlara göre, işçiler, istihsalin ve sosyal kanunların denetlenmesine iştirak ettirilmiş, iş verenlere birçok sigortaların masrafı yükletilmiştir. Kurtarılan Polonya, ekonomik gelişmenin az ücret, uzun çalışma saatleri ile işçileri ekonomik hayatın sorumluluğuna karıştırmamakla ger-

çeleştirilebileceği hakkındaki yanlış kapitalist düşünüşünü reddetmektedir. Tecrübelerimiz bize gösterdi ki, çalışma küleler, özel iş verenler tarafından daha az sömürüldükleri, memleketin ekonomik hayatında doğrudan doğruya sorumluluk yüklendikleri. emeklerinin, şahısları veya belirli bir sınıfı zenginleştirmeye değil, fakat milletin ihtiyacını gidermeye yaradığını gördükleri zaman, ağır fedakârlıklar pahasına olarak yurdun kalkınmasında daha iyi rol oynarlar.

Kolombiya Hükümet delegesi, memleketinde son zamanlarda sosyal kanunlarda yapılan yeniliklerden sonraki durumu şu suretle anlattı :

Her sanayiın özel durumuna göre doğrudan doğruya Hükümetçe asgarî ücretlerin tesbiti; haftalık ve yıllık izinlerin ücretli olması; iş kazaların ve meslek hastalıklarının tazmini; bazı sanayi tarafından, işçi çocuklarına mahsus ilk okullar açılması ve aynı sanayide 20 yıl çalışıp 50 yaşını aşmış olanlara tekaüt aylığı bağlanması; işçilere ve iş verenlere Devlet garantisi altında serbestçe sendika kurmak hakkının verilmesi; müşterek çalışma mukavelelerinin bir nizama bağlanması; lokavt ve grevlerin bir nizama bağlanması. (Genel hizmetlerde ve Hükümet emirlerini değiştirmek gayesiyle grev yapmak hakkı tanınmamıştır).

Uruguay işçi delegesi, memleketinde asgarî ücretler tesbiti için üç taraflı meclisler kurulduğunu, bütün ekonomik ve sosyal meselelerin incelenmesinde, Hükümetin daima işçi sendikalarının fikir ve mütalâasını aldığını anlattı.

Polonya işçi delegesi, memleketinde kurtuluştan sonra, Hükümet ve partilerin müdahalesinden tamamiyle uzak olmak suretiyle serbest sendika teşkilâtının yeni baştan kurulduğunu söyledi.

Kolombiya işverenler delegesi, Teşkilâtın, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı içinde yer alması lüzumunu ifade etti.

Brezilya Hükümet delegesi, son zamanlarda, memleketinde asgarî ücret tesbiti usulünün konulduğunu, meslek karnesi, ücretli yıllık izin, müşterek mukavelelerin, işveren ve işçi sendikalarının nizamlanması, işçiler için ucuz fiatla sıhhi yemek, mesleki ve teknik öğretim, işçilere ödünç para vermek, işçi evleri, çocuk zammı, anlaşmazlıkların iki taraflı Yargıç Heyetlerince en çabak şekilde yargılanması meselelerinin kotarıldığını açıkladı.

Delegelerin söylevlerinin esaslı noktalarının özeti burada bitiyor.

2 — Tam çalıştırma - Savaştan barışa geçiş devresinde girişilecek

yeniden kalkınma hareketinde herkese iş ve işverenlere işçi bulmak için, Hükümetlerin resmî işbulma büroları kurmaları veya mevcut olanları kuvvetlendirmeleri ve meslekî öğretimi geliştirmeleri hakkında Milletlerarası Çalışma Teşkilâfı, 1944 yılında toplanan Filâdelfiya konferansında iki tavsiye kabul etmiş idi. Bu defaki konferansta, bu meselenin bilhassa ekonomik tedbirlerle ilgili safhaları hakkında karar almak bahismevzuu idi. Konferans bu hususta, komisyonun bir karar tasarısı şeklinde hazırladığı raporu aynen kabul etmiştir. Raporun esaslı noktaları aşağıda telhis edilmiştir:

Birleşmiş Milletler Antlaşmasında, milletler arasında barışçıl ve dostça münasebetleri sağlayacak şekilde, istikrar ve refah şartlarının kurulması için zarurî olan, yaşayış seviyesinin yükseltilmesi, herkese iş bulunması hususlarının, bütün milletlerce kolaylaştırılması hakkında mevcut hükmü ve Filâdelfiya da Teşkilât tarafından yayımlanan beyanatta, bütün milletler için tam çalıştırma programlarının tesbitinin ve uygulanmasının kesin bir ödev teşkil ettiği hakkında yazılı bulunan fıkrayı gözönünde bulunduran 27 nci Milletlerarası Çalışma Konferansı aşağıdaki kararı kabul etmiştir.

(K A R A R I N O Z E T İ)

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden bir çoğunun, savaş sonu devresinde çalıştırma konusu üzerinde tedbirler alındığını veya bu hususta kanun tasarıları hazırlandığını nazara alan konferans, bütün üyelerin, bu mesele hakkında, Birleşmiş Milletler Antlaşması prensiplerine uygun olarak, takip edecekleri politikanın ana çizgilerini tesbitle bunu açığa vurmalarını ısrarla arzu eder.

Hükümetler, işveren ve işçi temsilcileri ile mutabık kalarak, uygun ücretlerle herkesin çalıştırılmasını kolaylaştıracak ekonomik ve malî tedbirler almalıdırlar.

Bir memlekette uygulanacak tam çalıştırma politikasının başarı kazanması, ham, yarı işlenmiş maddelerin yahut makine ve techizlerin ve ödeme muvazenesinin başka memleketlerin kontrolü altında olması gibi amillerin tesirine tâbi bulunduğundan, her Hükümet bu hususta tedbirler alırken, bunun diğer ülkelerde aynı tedbirler üzerinde yapabileceği tepkileri gözönünde bulundurmalıdır.

Bir çok memleketlerde istihlâk eşyasının azlığına karşı, bunlara olan talep büyüktür. Bu ise fiatların yükselmesi neticesine varır. Buna karşı tebir olarak, istihsalin arttırılması, eşya fiatlarının ve hizmetlerin

bedelinin denetlenmesi, istihsal vasıtalarının ve istihsal edilen malların dağıtımının denetlenmesi, eşyaya olan talebin, tayin usulü ile tahdidi çarelerine başvurulmalı ve bunlar tesirsiz kahrısa, para ihtiyacının fazlalığını önleyecek bi takım mali tedbirler alınmalıdır.

Halka fazla mal satın almaya kalkışmak suretiyle fiatları yükseltmemesi tavsiye olunmalıdır.

Mal azlığından kurtulma devresine girilince, yukarda yazılı denetlemeler kaldırılmalı, bilhassa küçük kazançları ezen ve sermayenin işletilmesini tahdit eden vergiler azaltılmalıdır.

Eşyaya olan talep yeter derecede değilse, kimsenin, işsiz kalmasını sağlamak üzere, Hükümetler, para yardımı yolu ile istihlâki teşvik etmeli, küçük kazançlar üzerindeki vergiler azaltılmalı ve kalkınma işlerine genel bütçeden ayrılacak trhsisat arttırılmalıdır.

İşsizlik sigortası ve yardımı sistemi kurulmalıdır.

Butün işçiler için makûl insanî ihtiyaçları karşılayabilecek asgari ücretler sağlanmalıdır.

Nakil vasıtalarının, enerji kaynaklarının ve ham maddelerin, çalışabilecek kol kuvvetine göre, yeter sayıda olmaması yüzünden işsizliğe meydan verilmemek için, bunlar dışarıdan getirilerek tam çalışma sağlanmalı ve halka iyi bir yaşayış seviyesi sağlanmak üzere gerekli istihlâk maddeleri de böylece başka memleketlerden getirilmelidir. İthalâtı kolaylaştırmak için, buna iktidarı olan memleketler, uzun vade ve az faiz ile ödün para vermelidir.

Sınai memleketler, ziraî memleketlere teknik yadımlarda bulunmaktadırlar.

3 — Çocuk ve genç yaştaki işçilerin korunması - Konferansta iki defa da müzakereye tâbi tutulan bu mesele hakkında komisyon iki rapor hazırlamış ve bunlar Konferans Genel Kurulunca aynen tasvip edilmiştir. Bu suretle konferans bu hususta aşağıda yazıda hususları kararlaştırmıştır :

A) Çalışmaya kabiliyet bakımından çocukların hekim muayenesinden geçirilmesi meselesinin, konferansın gelecek birleşim gündemine konulması kabul ve bu konu ürerinde Büro şu noktalar hakkında Hükümetlere sorular göndermeğe davet edilmiştir :

a) Bu meselede bir veya birkaç mukavele projesi mi, yoksa bir tavsiye mi kabul edilmesi.

- b) Tamamlayıcı hükümleri ihtiva eden bir tavsiyenin faydası.
- c) Sınai olan ve olmiyan bütün işlerin hükme tâbi tutulması.
- d) Hükümlerin kapsamı içine 21, 18 veya 16 yaşından aşağı olanların alınması.

e) Tehlikesi büyük olan işler için daha büyük bir yaş haddinin kabulü.

f) İşe alınmadan evvel, parasız olarak tam bir hekim muayenesinin uygulanması,

g) İşe alındıktan sonra hekim muayenesinin zaman zaman tekrarlanması.

h) Çalışmaya kabiliyeti olduğuna dair belgesi bulunmıyanların işe kabul edilmemeleri.

i) İş verenlerin, belgeleri saklama mecburiyetleri.

j) İşe alınma keyfiyetinin ilgili memurlara haber verilmesi.

B) Çocukların ve genç yaştaki işçilerin gece çalışmalarının tahdidi meselesinin, konferansın gelecek birleşiminin gündemine konulması kabul ve Büro, bu konu üzerinde şu noktalarda Hükümetlere sorular göndermeğe davet edilmiştir :

a) Bir mukavele projesinin hazırlanmasının faydası

b) Tamamlayıcı bir tavsiyenin hazırlanması.

c) Hükümlerin sınai olmiyan işlere de teşmili.

d) Hükümlerin 18 yaşından aşağı çocuklara teşmili.

e) 14 ile 18 yaş arasındaki çocuklar için ayrı ayrı tahdit hükümlerinin tesbiti,

f) Gecenin 14 saatlik bir devresinde çalışmanın yasak edilmesi.

g) İklim icabı olarak bazı memleketlerde genel kaideden ayrılmaya cevaz verilmesi.

i) Hükümlerin uygulanmasını denetleme için esaslı teftiş ve kontrol eihazlarının işletilmesi.

C) Tarım işlerinde çalışan 18 yaşından küçük çocuklara, hekim muayenesi usulünün teşmili meselesinin, konferansın gelecek birleşimlerinden birinin ve kabilse bundan sonrakinin gündemine konulması imkânlarının araştırılmasının İdare Meclisinden rica edilmesi kabul olunmuştur.

D) Çocukların gece çalışmaları hakkında 1919 da kabul olunan mukavele projesinin değiştirilmesi meselesinin, konferansın gelecek birleşimlerinden birinin ve kabilse bundan sonrakinin gündemine konulması imkânlarının araştırılmasını İdare Meclisinden rica edilmesi kabul olunmuştur.

E) Konferans, çocukların ve genç yaştaki işçilerin korunması ile ifade edilen genel konu hakkında habul ettiği bir karara göre :

a) 16 yaşına kadar çocukların okula devamı mecburî olmalı; asgari çalışma çağı da aynı yaşa çıkarılmalıdır.

b) Muhtelif tavsiyelere uygun olarak okulu bırakma yaşı yükseltildiği zaman yüksek tahsil esnasında gençlere ekonomik yardım yapılmalıdır.

c) Konferans vazifesinin çocukların çalışmasının büsbütün kaldırmak olduğunu tekrar eder. Bunu temin edebilmek için bütün üyeleri, asgari yaşın 14 olarak kabul edildiği bütün işlerde bu haddi 15 e çıkarmağa davet eder; ve sonrada bunu 16 ya çıkarmak lâzım geldiğini hatırlatır.

Asgari yaş haddi yükseltilirken mecburî öğrenme çağı da yükseltilmeli, aileye çocuğu olduğu için yapılan yardımlar ve tahsili kolaylaştırmak için alınan tedbirler de buna göre tadil ve teşmil etmelidir.

d) Çocuğun sıhhat, hayat ve ahlâkı için zararlı olan işlerde yaş haddi bir sene yükseltilmelidir. Gemilerde çalışan ateşçi ve anbarcılarını 18 yaşından küçük olmaması lâzımdır; kurşunla zehirlenme tehlikesi arzeden işlerde olduğu gibi diğer tehlikeli işlerde de son korunma tedbiri olarak asgari yaşı 18 olarak tesbit etmelidir.

e) Genç kimselerin heves ve kabiliyetlerini iyice tesbit ederek onları iyi geçim şartları temin edecek işlere yerleştirmek için her memleketteki iş bulma servisleri, hususî tedbirler almalıdır.

f) Haftalık iş müddeti 40 saattan fazla olmamalıdır. Gece çalışmalarına, gece ondan sabah beşe kadar olan saatler dahil, 11 saatlik bir dinlenme devresi dışında izin verilebilir. 16 yaşından küçükler için için gece dinlenme devresi 12 saate çıkarılmalıdır.

F) Konferans, kurtarılan memleketlerdeki çocuklar hakkında kabul ettiği bir kararlar : Savaş tahriplerine ve düşman istilâsına uğramamış olup ta iktidarı bulunan memleketlerce istilâ, görmüş memleketlere manevi yardımın yapılması ve bu arada bu memleketlerin genç ve çocuklarının normal tahsil ve yetişme şartlarına kavuşabilmeleri için bunlarla alâkalı tahsil ve diğer müesseselerin düzenlenmesine müzaheretle bulunulması dileğini ifade etmiştir.

G) Konferans, İdare Meclisinden, Milletlerarası Çalışma Konferansının en yakın, mümkünse, gelecek birleşiminin ruznamesine madenlerde genç kimselerin toprak altında çalışmasının tanzimine ait bir madde koymasını istiyen bir karar sureti kabul etmiştir.

H) Konferansa, genç işçilerle alakalı meseleler için bir istişare komitesi teşkil etmesini İdare Meclisinden ricayı kararlaştırmıştır.

4 — Teşkilâtın anayasası — Versay Barış Antlaşmasının XIII üncü kısmı Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Anayasası hükümlerini taşımaktadır. 41 maddeden tereküp eden bu kısım hükümlerince, Milletler Cemiyetine dahil her devlet, otomatik olarak anılan Teşkilâtın üyesi bulunacaktır. Gerek bu hüküm, gerek bütçe, gerek çalışma mukavelelerinin metinlerinin üyelere ulaştırılması ve bunların onlarca onanmalarının tescili şekilleri dolayısıyla Teşkilât, Cemiyetin bir uzvu mahiyetini taşımakta idi. İşte gerek bugün filen ortadan kalkmış olan Milletler Cemiyeti ile olan bu bağıntının kesildiğini tesbit etmek, gerekse günün icaplarına uymak üzere, Teşkilât Anayasasında değişiklikler yapılmak zarureti vardı. Konferansın gündeminden birini bu konunun teşkil etmesi bundan ileri geliyordu. Aynı zamanda Teşkilât Tüzüğünde de bazı değişiklikler yapılmasına lüzum vardı. İşte bu suretle konferansta biri Anayasa ve ötekisi Tüzük için olmak üzere iki ayrı komisyon kurulmuştur. Bu iki komisyonun raporları üzerine konferansa gerek Anayasa'da ve gerekse Tüzükte aşağıda yazılı değişiklikler yapılmıştır :

A) Anayasada yapılan değişiklikler : Anayasa komisyonunca hazırlanıp konferans Genel Kurulunca kabul edilen Anayasa değişikliklerini havi metin, bu komisyonca teklif edilen yedi projeden dördüncüsünü teşkil etmektedir. Bu yedi projenin özetleri şunlardır :

1 — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ile münasebetleri-Konferans, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının yürürlüğe girmesini memnurlukla karşılar ve gerek bu antlaşmada, gerekse, kendi anayasasında ve Filâdelfiya beyannamesinde yazılı amaçların gerçekleşmesi için Birleşmiş Milletler ile tam bir işbirliği yapmağı vadeder.

Konferans, iki taraflı anlaşmalarda tesbit edilecek şekilde ve kendi anayasası ile Filâdelfiya beyannamesinde belirtilen yetkilerini muhafaza etmek şartıyla Birleşmiş Milletler ile temas ve münasebete girişmek arzusunu teyit eder.

Konferans, kendi tarafından onanması şart ve kaydı ile, Birleşmiş Milletler teşkilâtının yetkili makamları ile bu şekilde anlaşmalar akdetmeğe, idare meclisini izinli kılar.

2° — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının, diğer Milletlerarası Teşkilâtla münasebetleri-Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı ile diğer Milletle-

rarası Teşkilât arasında sıkı bir işbirliği yolunda kaydedilen ilerlemeleri memnulukla karşılıyan konferans, bu işbirliğini geliştirecek mahiyette tedbirler almağa Büroyu yetkili kılar.

3° — Konferans, gerek Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı adına olmak üzere Milletler Cemiyetinin elinde bulunan binaların mülkiyeti ve idaresi, gerekse, Cemiyetin malları ve Teşkilâtı ilgilendiren görev ve faaliyetleri hakkında Cemiyetle veya Birleşmiş Milletlerle anlaşmalar yapmağa, Idare Meclisini yetkili kılmıştır.

4° — Anayasanın değiştirilmesi - Konferansca, Teşkilâtın anayasasında yapılması kararlaştırılan değişikliklerin esash noktaları aşağıda tahlil edilmiştir.

a) Teşkilâtın şimdiki anayasası gereğince, Milletler Cemiyetinin eski veya yeni her üyesi, Teşkilâtın da tabii şekilde üyesi sıfatını kazanıyor idi. Yeni tadile göre ise, 1/11/1945 tarihinde Teşkilâtın üyesi olan bütün Devletlerle, bu tarihten sonra üyeliğe kabul edilecek Devletler, Teşkilâtın üyelerini teşkil edeceklerdir. Üyelik vasfını sonradan kazanmak için ya Birleşmiş Milletlerin asli üyesi olmak veyahut Birleşmiş Milletler Genel Meclisinin kararı ile Birleşmiş Milletler arasında kabul edilmiş bulunmak ve ayrıca, teşkilât anayasasından doğan ödevleri kesin şekilde kabul ettiğini Teşkilâtın Büro Müdürüne bildirmek şarttır. Keza, Konferansta mevcut delegelerine üçte iki nisbetindeki oy çoğunluğu ile, bir Devlet, Teşkilâta üye olarak kabul edilebilir. Fakat üyeliğin filî şekilde muteber olması için, ilgili Devletin, Teşkilât Anayasası hükümlerini kesin şekilde kabul ettiğini, Büro Müdürüae tebliğ etmesi şarttır.

b) Yen tadile göre, iki yıl evvel ihbar şartıyla, üyelikten çekilen her Devlet, onanmış bulunduğu çalışma mukaveleleri hükümlerine, onlarda yazılı süre zarfında bağlı kalacaklardır. Halbuki şimdiki Anayasada böyle bir hüküm yoktur.

c) Şimdiki metne göre Teşkilâtın masrafları, Milletler Cemiyetinde buna ayrılan tahsisattan ödenmektedir. Tâdil metninde ise, bu bütçenin ve masrafların üye Devletler arasında, taksiminin, Hükûmet delegelerinden teşkil olunan özel bir komisyon tarafından onanacağı yazılıdır.

d) Evvelki metinde mevcut olmayıp yeni tadilde konulan bir hükme göre, üyelere, bir yıl evvelki metinde düşen masraflardan, geçmiş iki yılın tamamına ait miktarı ödemekte geçiktiği takdirde, konferansta, Idare Meclisinde veyn herhangi bir komisyonda oy veremez. Ancak, konfe-

rans, bu gecikmenin elde olmıyan bir sebebe dayandığını görürse, o üyenin oya katılmasına izin verebilir.

e) Şimdiki metine göre, anayasada konferasça yapılması kararlaştırılan değişiklikler, üyelerin üçte ikisi ve Milletler Cemiyeti üyesi olan bütün Devletler tarafından onanması ile yürürlüğe girer. Yeni metne göre ise, tadil, İdare Meclisinde en büyük sınaî önemi haiz olarak mevcut sekiz üyeden beşi dahil olmak üzere, üyelerin üçte ikisinin onaması ile yürürlüğe girecektir.

Yukarıda tahlili yapılan tadiller, konferansın bu birleşiminde ivedi telâkki edilip derhal karar altına alınan noktaları göstermektedir. Bunlar arasında, henüz resmen feshedilmiş olmıyan Milletler Cemiyetine Teşkilâtı bağliyan maddelere dokunulmadığı gibi daha bir çok konular da ele alınmamıştır. Bütün bu geri kalan kısım hakkında konferansın gelecek birleşiminde müzakereler yapılması, komisyonun teklifi üzerine, uygun görülmüştür.

5° — Konferans, gelecek birleşiminin nerede yapılacağını tayinini, İdare Meclisine bırakmak hususunda bir karar sureti kabul etmiştir.

6° — Mukavele projelerinin onama belgelerinin ne suretle gönderileceği meselesi - Anayasanın şimdiki metninin 19 uncu maddesinin 7 nci fıkrası gereğince mukavele projelerinin onanmış nüshalarının Milletler Cemiyeti Genel Sekreterliğine gönderilmesi lâzımgelmektedir. Konferans, 1944 te Filâdelfiya'daki birleşiminde gerek bu hususta, gerekse buna benzer bazı durumlarda, buhran devresince bu meselede, Genel Sekreterlik görevinin B. İ. T. ce yerine getirilmesi hakkında bir karar sureti kabul etmiş idi. Bu defaki toplantıda, bu yolda işlem yürütülmesine devam edileceği hakkında yeniden bir karar sureti kabul edilmiş bulunuyor.

7° — Konferans, 4 No. lu bentte tahlili yapılan, anayasa tadili metninin, üye Devletlerce ivedilikle ve gelecek birleşimden önce enanması temennisini havi bir karar sureti kabul etmiştir.

B) Tüzükte yapılan değişiklikler — Konferans tüzüğü, eski metin maddelerinden bazılarının yerleri değiştirilmek, çoğu şekil ve pek azı esas bakımından tadiller yapılmak suretiyle yeni baştan kaleme alınmış ve bu husns karara bağlanmıştır,

5 — Müstemlekelerde işçiler hakkında uygulanacak sosyal politikanın asgarî haddi - Filâdelfiya'da 1944 yılında toplanan konferans, müstemlekelerde uygulanacak sosyal politikanın asgarî haddi hakkın-

da bir tavsiye kabul etmiş ve bunu tamamlamak üzere, gelecek birleşimin gündemine aynı konunun yeniden konulmasını kararlaştırmış idi. İşte Paris Konferansında bu konu tekrar ele alınarak bu hususta tamamlayıcı yeni bir tavsiye kabul alınmıştır.

6 — Mukavelelerin uygulanması hakkındaki raporlar - Komisyonun bu mesele hakkında hazırladığı raporda, konferansça kabul edilen mukavelelerin ve tavsiyelerin, üye Hükümetlerce muntazam şekilde parlamentolarına arzı lüzumuna dair olarak, ana yasada yazılı hükme sıkı bir surette riayet edilmesi, Hükümetler mukaveleleri onamadıkları takdirde bunun sebebini ve aynı zamanda mukavele maddelerinden hangilerini uygulamak yolunu tuttuklarını B. İ. T: ye bildirmeleri gerektiği, diğer taraftan, iş teftişi hakkında konferansça bir mukavele projesi kabulünün lüzumlu ve faydalı bulunduğu yolundaki mütalâalar göze çarpmaktadır. Konferans bu raporu aynen kabul etmiştir.

* *

Yukarıda özet halinde bildirilen konferans müzakerelerini ve ayrıca içinde bulunduğumuz komisyonların tartışmalarını heyetimiz dikkatle takip etmiştir. Görüşülen konulara ait olmak üzere Büro tarafından hazırlanan ve konferanstan evvel Hükümetlere gönderilmesi mutad olan raporlar, ancak konferans ortasında yavaş yavaş elimize geldiğinden, bunları birer birer okuyup tartışmalarda ileri sürülmek üzere mütalâalar tesbitine imkân bulamadığımızdan, daha başka temsilciler gibi biz de söz almayarak dinlemekte iktifa ettik. Yalnız önümüzdeki üç yıl sürecek olan İdare Meclisi üyeliği için, Mısır Hükümet delegesinin heyetimize başvurması üzerine Menemencioğlu'nun da tesnibi ile bu üyelik için Hakkı Yeniay tarafından Mısır'ın adaylığı konulmuş ve teklifimiz seçim heyetince kabul edildiğinden bu üyelik konferansça' da onanmak sureti ile gerçekleşmiş ve kesinlenmiştir. Seçilen diğer yedi Hükümetle beraber İdare meclisinin yeni sekiz üyeliğine, Avusturalya, Brezilya, Şili, Mısır, Meksika, Peru, Polonya ve İsveç Hükümetleri seçilmişlerdir.

Bütün konferans ve komisyon tartışmalarında, Hükümet, işveren ve işçi temsilcilerinin aynı serbesti ile söz söylediklerini, bazen fikirlerdeki ayrılıklara rağmen tarafların birbirine karşı büyük samimiyet gösterdiğini ve genel olarak bütün konferans muhitinde sıcak bir kar-

şıklı saygı, nezaket ve yardımlaşma havası estiğini B. İ. T, mkaniz-
masının hayret verici şekilde çabuk ve verimli çalıştığını gördük.

Hükümet Delegatesi
Çalışma Bakanlığı
Araştırma ve Danışma Kurulu Üyesi
İ. Hakkı Yeniay

Teknik Müşavir
Ekonomi Bakanlığı Sanayi
Tetkik Heyeti Üyesi ve
Başkan Yardımcısı
Nüzhet Tekül

Teknik Müşavir
Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakültesi
Profesörlerinden
Bülent Nuri Esen